

Mål C-419/20

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

8 september 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Finanzgericht Hamburg (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

1 september 2020

Klagande:

F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG

Motpart:

Hauptzollamt Hamburg

[utelämnas]

Finanzgericht Hamburg

Beslut

I mål mellan

F. REYHER Nchfg. GmbH & Co. KG

[utelämnas],

[utelämnas] Hamburg

- klagande -

[utelämnas]

m o t

Hauptzollamt Hamburg

[utelämnas] Hamburg

- motpart -

a v s e e n d e ränta

har den gemensamma avdelningen vid Finanzgericht Hamburg, vars domsaga omfattar delstaterna Freie und Hansestadt Hamburg, Niedersachsen och Schleswig-Holstein, avdelning fyra, den 1 september 2020 [utelämnas]

[utelämnas] fattat följande [**Orig. s. 2**]

beslut:

I. Målet förklaras vilande i avvaktan på ett förhandsavgörande från Europeiska unionens domstol.

II. Följande fråga om tolkningen av unionsrättsliga akter hänskjuts till Europeiska unionens domstol med begäran om förhandsavgörande:

Föreligger ett åsidosättande av unionsrätten, som en förutsättning för den rätt till ränta enligt unionsrätten som har utvecklats av Europeiska unionens domstol, också när en myndighet i en medlemsstat med tillämpning av unionsrätten slår fast att de faktiska villkoren för uppbörd av skatten eller avgiften är uppfyllda, men en domstol i medlemsstaten senare slår fast att villkoren inte är uppfyllda?

[utelämnas] [**Orig. s. 3**]

Bakgrund:

- 1 Parterna tvistar om ränta på antidumpningstullar som har fastställts rättsstridigt och har återbetalats i enlighet med en lagkraftvunnen dom som meddelats av Finanzgericht Hamburg.
- 2 Klaganden, F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG (nedan kallad F. Reyher), importerade åren 2010 och 2011 fästdon från ett i Indonesien hemmahörande företag, som är dotterföretag till en stor kinesisk tillverkare av fästdon. Importen av vissa fästdon av järn eller stål med ursprung i Folkrepubliken Kina omfattades av antidumpningstull enligt förordning (EG) nr 91/2009¹. Eftersom motparten, Hauptzollamt Hamburg (nedan kallad Hauptzollamt), med stöd av undersökningar som utförts av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf), ansåg att de fästdon som F. Reyher importerade hade ursprung i Folkrepubliken Kina, påförde den genom flera beslut från år 2013 F. Reyher antidumpningstull i efterhand, vilken F. Reyher därefter betalade.

¹ Rådets förordning (EG) nr 91/2009 av 26 januari 2009 om införandet av en slutgiltig antidumpningstull beträffande import av vissa fästdon av järn eller stål med ursprung i Folkrepubliken Kina, (EUT L 29, 2009, s. 1).

- 3 I dom av den 3 april 2019 [utelämnas] biföll Finanzgericht F. Reyhers talan och upphävde de antidumpningstullar som hade fastställts för företaget med motiveringen att Hauptzollamt hade bevisbördan och inte hade bevisat att fästdonen som hade importerats hade ursprung i Folkrepubliken Kina. Domen av den 3 april 2019 har vunnit laga kraft.
- 4 Hauptzollamt återbetalade i maj 2019 de antidumpningstullar som F. Reyher hade betalat, men avslog F. Reyhers begäran om ränta på de betalda antidumpningstullarna för perioden från det att de betalades och till dess att de återbetalades.
- 5 Efter att ha klagat på detta beslut utan framgång väckte F. Reyher talan den 10 februari 2020. F. Reyher anser att företaget enligt praxis från Europeiska unionens [Orig. s. 4] domstol (domstolens dom av den 18 januari 2017, Wortmann, C-365/15) har rätt till den ränta som det har gjort gällande. Domstolen hade slagit fast att om importtullar, till vilka också antidumpningstullar hör, påförs i strid med unionsrätten, har den berörda person som har betalat de ifrågakvarande tullbeloppen inte bara rätt till återbetalning av de uppburna beloppen, utan också rätt till ränta från den dag då de betalades. Denna rätt till ränta enligt unionsrätten föreligger inte bara i de fall där Europeiska unionens domstol har ogiltigförklarat den antidumpningsförordning som ligger till grund för uppbörden i efterhand. Importtullar har enligt domstolen också påförts i strid med unionsrätten, med en åtföljande skyldighet att betala ränta, när det – så som i det nu aktuella fallet – av en domstolsprövning av ett enskilt fall framgår att tullavgiften är rättsstridig. Den enda omständighet som är avgörande för skyldigheten att betala ränta är att skatter eller avgifter slutligen felaktigt har påförts den berörda personen.
- 6 Hauptzollamt har bestritt talan och framför allt gjort gällande att en skyldighet att betala ränta enligt EU-domstolens praxis endast föreligger om avgifterna ska återbetalas på grund av att EU-domstolen har ogiltigförklarat en antidumpningsförordning. Ett sådant fall föreligger inte här. Att tillämpa nationella bestämmelser om räntebetalning – som till exempel processränta enligt 236 § i Abgabenordnung (lagen om skatter och avgifter) (nedan kallad AO) är uteslutet mot bakgrund av den tydliga bestämmelsen i artikel 116.6 i Unionens tullkodex. [Orig. s. 5]

Skäl:

- 7 [utelämnas]
- 8 Finanzgericht Hamburg förklarar målet [utelämnas] vilande och hänskjuter frågan ovan till Europeiska unionens domstol med begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 andra stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, eftersom det är osäkert hur fallet ska bedömas.

I. Tillämpliga bestämmelser

9 Följande bestämmelser är relevanta för avgörandet av målet:

1. Nationell rätt

10 Abgabenordnung (AO) (lagen om skatter och avgifter) i dess lydelse den 1 oktober 2002 (Bundesgesetzblatt I, s. 3866):

1 § Tillämpningsområde

1) Denna lag är tillämplig på alla skatter, inbegripet de återbetalningar som regleras i tysk federal lag eller i unionsrätten, i den mån de administreras av federala skattemyndigheter eller av delstaternas skattemyndigheter. Lagen får endast tillämpas om inte annat följer av unionsrätten.

...

3) Bestämmelserna i denna lag ska i tillämpliga delar gälla för belopp som betalas i anslutning till skatter om inte annat följer av unionsrätten ...

3 § Skatter och belopp som betalas i anslutning till skatter

1) Med skatter avses belopp som inte utgör vederlag för en särskild tjänst och som en offentlig myndighet i syfte att erhålla intäkter påför alla som uppfyller de kriterier till vilka betalningsskyldigheten enligt lag är knuten; att erhålla intäkter kan vara ett underordnat syfte.

...

3) Import- och exporttullar enligt artikel 5 punkterna 20 och 21 i unionens tullkodex ska utgöra skatter enligt denna lag ... [Orig. s. 6]

4) Med belopp som betalas i anslutning till skatter avses ... ränta enligt 233–237 §§ ..., ränta på import- och exporttullar enligt artikel 5 punkterna 20 och 21 i unionens tullkodex ...

37 § Rättigheter på grundval av det skatterättsliga förhållandet

1) Med rättigheter på grundval av det skatterättsliga förhållandet avses skattens utkrävbarhet, rätten till återbetalning av skatten, ansvarsskyldighet, rätten till belopp som betalas i anslutning till skatter, skattefordran på grund av felaktigt uttagen skatt enligt stycke 2 samt den skattefordran på grund av felaktigt uttagen skattsom regleras i särskilda skattelagar.

2) Om en skatt, en återbetalning av skatt, ett ansvarsbelopp eller ett belopp som har betalats i anslutning till skatter har betalats eller återbetalats utan rättslig

grund, ska den på vars bekostnad betalningen gjordes ha rätt till återbetalning av det betalda eller återbetalda beloppet från betalningsmottagaren ...

233 § Huvudregel

Vid rättigheter på grundval av det skatterättsliga förhållandet (37 §) ska ränta bara tas ut om detta föreskrivs i lag ...

236 § Processränta på återbetalningsbelopp

1) Om en fastställd skatt sätts ned eller blir föremål för återbetalning genom ett lagakraftvunnet domstolsavgörande eller på grundval av ett sådant avgörande, ska, om inte annat följer av stycke 3, ränta utgå på det belopp som ska återbetalas eller ersättas från och med den dag då målet avseende återbetalning anhängiggjordes vid domstol till och med dagen för utbetalning ...

2. Unionsrätt

- 11 **a) Tullkodexen (TK):** Rådets förordning nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, 1992, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4, med senare ändringar):

Artikel 241

Om tullmyndigheterna återbetalar import- eller exporttullar eller kredit- eller dröjsmålsränta som uppburits vid betalning av dessa tullar, skall de inte behöva betala ränta för detta. Ränta skall emellertid betalas:

- om ett beslut att bevilja en ansökan om återbetalning inte verkställs inom tre månader från den dag då beslutet fattades, eller
- om nationella bestämmelser så föreskriver.

...

- 12 **b) Unionens tullkodex:** Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (EUT L 269, 2013, s. 1, med senare ändringar): **[Orig. s. 7]**

Artikel 116

1. Om inte annat följer av detta avsnitt ska import- eller exporttullbelopp återbetalas eller efterges av något av följande skäl:

...

- a) Import- eller exporttull har tagit ut med ett för stort belopp.

...

6. Vid återbetalning behöver de berörda tullmyndigheterna inte betala ränta.

...

II. Tolkningsfrågans relevans

- 13 Finanzgericht Hamburg anser att det med hänsyn till unionsrätten inte råder tvivel om att F. Reyher åtminstone kan kräva processränta med stöd av den nationella bestämmelsen i 236 § stycke 1 första meningen AO. På grundval av det lagakraftvunna beslutet från Finanzgericht Hamburg av den 3 april 2019 [utelämnas] återbetalade Hauptzollamt i maj 2019 den antidumpningstull som F. Reyher hade betalat; villkoren i 236 § stycke 1 första meningen AO är uppfyllda i förevarande mål. Finanzgericht Hamburg anser också att det inte rimligen kan råda tvivel om att artikel 116.6 i unionens tullkodex, enligt vilken – med avvikelse från den hittillsvarande bestämmelsen i artikel 241 första stycket andra meningen i tullkodexen för gemenskapen – de berörda tullmyndigheterna inte behöver betala ränta vid återbetalning, inte utesluter att bestämmelsen i 236 § stycke 1 första meningen AO är tillämplig.
- 14 Det överensstämmer med EU-domstolens fasta praxis att handläggningsregler i allmänhet ska anses tillämpliga på alla tvister som pågår vid tidpunkten då de träder i kraft, i motsats till materiella bestämmelser som vanligtvis tolkas så, att de inte avser förhållanden som har uppstått innan bestämmelserna trädde i kraft (se domstolens dom av den 23 februari 2006, Molenbergnatie, C-201/04, punkt 1 i sammanfattningen av domen). Det kan i undantagsfall förhålla sig annorlunda endast i den mån det tydligt följer av de berörda materiella unionsbestämmelsernas ordalydelse, ändamål eller systematik att de ska ha en sådan retroaktiv verkan (se domstolens dom av den 19 mars 2009, Mitsui Co. Deutschland, C-256/07, punkt 32). Artikel 116.6 i unionens tullkodex är en materiell bestämmelse som visserligen också innehåller processuella regler (till exempel tidsfrister), vilka emellertid i det nu aktuella fallet [**Orig. s. 8**] inte har betydelse för utgången i målet, eftersom parterna endast tvistar om huruvida den rätt till ränta som F. Reyher har gjort gällande är utesluten enligt artikel 116.6 första stycket i unionens tullkodex. Eftersom varken ordalydelsen i artikel 116 i unionens tullkodex eller skälen i förordning (EU) nr 952/2013 antyder att artikel 116.6 första stycket i unionens tullkodex, till skillnad från artikel 288.2 jämförd med artikel 288.1 i unionens tullkodex, har retroaktiv verkan, är den materiella bestämmelsen i artikel 116.6 första stycket bara tillämplig på tullskulder som har uppkommit sedan den 1 maj 2016 [utelämnas]. För tullskulder som – så som i det nu aktuella fallet – uppkommit innan unionens tullkodex trädde i kraft, det vill säga år 2013, gäller fortfarande oförändrat de materiella bestämmelserna i tullkodexen för gemenskapen och därmed också artikel 241.1 andra meningen andra strecksatsen i tullkodexen för gemenskapen, om detta föreskrivs i de nationella bestämmelserna.

- 15 Det är dock tveksamt mot bakgrund av unionsrätten huruvida F. Reyher kan begära ränta också för perioden från det att den antidumpningstull som Hauptzollamt fastställde rättsstridigt betalades. Det finns ingen rättsligt grund i nationell rätt för ett sådant räntekrav. Huruvida F. Reyher kommer att vinna framgång med sin talan beror i stället på om företaget kan stödja sitt räntekrav på den rätt till ränta enligt unionsrätten som EU-domstolen har utvecklat. Finanzgericht Hamburg är dock osäker på om villkoren för den rätt till ränta som EU-domstolen har härlett ur effektivitetsprincipen är uppfyllda också i en situation där – så som i det nu aktuella fallet – myndigheten i en medlemsstat har fastställt tullavgiften med tillämpning av unionsrätten, eftersom myndigheten har varit övertygad om att villkoren (i unionsrätten) för att påföra avgiften varit uppfyllda, men en nationell domstol senare slår fast att de faktiska förutsättningarna för att påföra avgiften inte har bevisats och avgiften därför har uppburits i strid med unionsrätten. [Orig. s. 9]

III. Bedömning

- 16 EU-domstolen slog senast i dom av den 18 januari 2017 (Wortmann, C-365/15, domslutet) fast att om skatter och avgifter uppbärs i strid med unionsrätten har medlemsstaterna en skyldighet enligt unionsrätten att till de återbetalningsberättigade betala ränta på tullbeloppet, vilken löper från den dag då de återbetalningsberättigade erlade det återbetalda beloppet. Denna dom från EU-domstolen följer ett stort antal avgöranden där domstolen med stöd av unionsrätten ålade medlemsstaterna att inte endast återbetala skatter och avgifter som har tagits ut i strid med unionsrätten, utan att också kompensera enskilda för förluster i form av att penningbelopp inte har varit disponibla (se domstolens dom av den 27 september 2012, Zuckerfabrik Jülich, förenade målen C-113/10, C-147/10 och, C-234/10, punkt 65, och dom av den 18 april 2013, Irimie, C-565/11, punkt 28). Dessa domar från EU-domstolen har det gemensamt att domstolen förklarade att den nationella rättsliga grunden eller den rättsliga grunden enligt unionsrätten för avgiftsskyldigheten var ogiltig på grund av en överträdelse av unionsrätten; den omständigheten att avgiften återbetalades baserades på ett lagstiftningsfel.
- 17 I målet Zuckerfabrik Jülich (förenade målen C-113/10, C-147/10 och C-234/10) hade domstolen ogiltigförklarat förordning nr 1193/2009², som utgjorde rättslig grund för den uppburna produktionsavgiften för socker, på grund av att den stred mot unionsrätten och slog fast att enskilda som har rätt till återbetalning av oriktigt inbetalda produktionsavgifter för socker som fastställts i en ogiltig förordning även har rätt till ränta på beloppet (punkt 3 i sammanfattningen av domen). [Orig. s. 10]
- 18 I målet Irimie (C-565/11) hade domstolen, efter det att en annan av dess avdelningar hade slagit fast att en miljöskatt som medlemsstaten hade tagit ut

²Förordning (EG) 1193/2009 av den 3 november 2009, EUT L 321, 2009, s. 1.

stred mot artikel 110 FEUF (dom av den 7 april 2011, Tatu, C-402/09), med hänvisning till domen i målet Zuckerfabrik Jülich fastställt att medlemsstaterna enligt unionsrätten är skyldiga att återbetala den skatt jämte ränta som har tagits ut i strid med unionsrätten (punkt 22), varvid ränta i princip ska betalas för perioden från den dag då skatten i fråga betalats på felaktiga grunder och till den dag då den återbetalades (punkt 28).

- 19 EU-domstolens senaste dom i målet Wortmann hade föregåtts av ett förfarande där domstolen hade ogiltigförklarat förordning nr 1472/2006 om införande av en slutgiltig antidumpningstull på vissa varor med ursprung i Folkrepubliken Kina (dom av den 2 februari 2012, Brosmann Footwear, C-249/10 P). I målet Wortmann slog domstolen sedan – såsom har förklarats ovan – fast att medlemsstaten har en skyldighet enligt unionsrätten att betala ränta på importtullar som har påförts i strid med unionsrätten (domslutet).
- 20 EU-domstolens praxis, enligt vilken medlemsstaterna är skyldiga att återbetala skatter och avgifter jämte ränta som har uppburits i strid med unionsrätten torde baseras på övervägandet att verkningarna av unionens eller medlemsstaternas akter i princip inte ska fortsätta gälla, om EU-domstolen ogiltigförklarar dessa akter på grund av åsidosättande av unionsrätten (*e contrario*-tolkning av artikel 264 andra stycket FEUF). Som en konsekvens av detta övervägande har enskilda rätt till återbetalning, inte bara av den rättsstridigt uppburna skatten eller avgiften, utan också av belopp som betalats till denna medlemsstat eller som innehållits av denna, som har en direkt koppling till denna skatt eller avgift. Detta omfattar även förluster i form av att penningbelopp inte är disponibla (se **[Orig. s.11]** domstolens dom av den 27 september 2012, Zuckerfabrik Jülich, förenade målen C-113/10, C-147/10 och C-234/10, punkt 65; se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 december 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, punkt 205). Endast på det sättet torde den situation återställas som skulle ha förelegat, om inte den handling för att genomföra förordningen som senare ogiltigförklarades, eller för att införliva den nationella skattelag som var oförenlig med unionsrätten, hade företagits (se även förslag till avgörande av generaladvokaten Sanchez-Bordona, C-365/15, punkt 66).
- 21 Det nationella målet torde skilja sig påtagligt från den situation som har beskrivits ovan. Aspekten kompensation för de ekonomiska nackdelar som enskilda har drabbats av i form av att penningbelopp inte har varit disponibla (se domstolens dom av den 27 september 2012, Zuckerfabrik Jülich, förenade målen C-113/10, C-147/10 och C-234/10, punkt 65, och dom av den 18 april 2013, Irimie, C-565/11, punkt 21), vilken EU-domstolen har framhåvt, gäller i lika hög grad för situationer där enskilda rättsstridigt drabbas av skatter eller avgifter på grund av att villkoren (i unionsrätten) för att ta ut skatterna eller avgifterna inte är uppfyllda. För personer som är skyldiga att betala skatter eller avgifter torde det inte göra någon skillnad om de har betalat tull på grundval av en förordning eller bestämmelse som strider mot unionsrätten eller – så som i det nu aktuella fallet – på grundval av ett tullbeslut som helt enkelt strider mot (unions-)lagstiftningen, eftersom det är felaktigt. I båda fallen disponerar de enskilda inte det uppburna

penningbelopp som de skulle ha kunnat använda fritt, om tullmyndigheterna hade beaktat unionsrätten. Finanzgericht Hamburg anser att det visserligen gör skillnad om den rättsliga grunden för fastställandet av skatterna eller avgifterna har ogiltigförklarats av EU-domstolen eller om enskilda har fått rätt till återbetalning eftersom myndigheten i medlemsstaten i enskilda fall har tillämpat den relevanta och giltiga unionsrätten på felaktigt sätt på grund av att omständigheterna inte har bedömts korrekt. I det senare fallet torde det endast röra sig om en korrigerande [Orig. s. 12] av ett individuellt beslut som huvudsakligen följer medlemsstaternas regler, medan unionsrättens fulla verkan ska återställas, om det rör sig om en förordning eller bestämmelse som EU-domstolen ogiltigförklarar.

- 22 I målet Littlewoods Retail m.fl. (dom av den 19 juli 2012, C-591/10), som avsåg ett fall där en beskattningsbar person hade betalat in för mycket mervärdesskatt som medlemsstaten hade uppburit i strid med unionsbestämmelserna om mervärdesskatt, slog domstolen emellertid också fast att medlemsstaterna är skyldiga att återbetala den skatt jämte ränta som har tagits ut i strid med unionsrätten (punkt 26). I det nationella förfarandet i målet Littlewoods Retail m.fl. var överträdelsen av unionsrätten inte baserad på vare sig en nationell bestämmelse eller en unionsrättslig bestämmelse som EU-domstolen senare förklarade inte vara tillämplig eller vara ogiltig. Överträdelsen av unionsrätten bestod i att beskattningsunderlaget felaktigt hade angetts med ett för högt belopp (se förslag till avgörande av generaladvokaten Trstenjak av den 12 januari 2012 i mål C-591/10, punkt 6), och den fastställdes inte heller av EU-domstolen själv, utan baserades enbart på det som myndigheten eller domstolen i medlemsstaten hade kommit fram till. I domen i målet Wortmann betonade EU-domstolen dessutom att det ”ankommer på den hänskjutande domstolen” att kontrollera huruvida tullar har påförts i strid med unionsrätten (se dom av den 18 januari 2017, Wortmann, C-365/15, punkt 39). Även detta uttalande skulle kunna tala för att en överträdelse av unionsrätten som ett villkor för den rätt till ränta enligt unionsrätten som har utvecklats av EU-domstolen också föreligger, om myndigheten i medlemsstaten fastställer skatten eller avgiften i strid med rättsligt giltiga unionsrättsliga bestämmelser och den nationella domstolen fastställer denna överträdelse av unionsrätten.
- 23 Mot bakgrund av den ovan beskrivna osäkerheten beträffande tolkningen av den tillämpliga unionsrätten har Finanzgericht Hamburg beslutat att hänskjuta den [Orig. s. 13] ovannämnda frågan till EU-domstolen med begäran om förhandsavgörande.

[utelämnas]